

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 gld. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četr leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravištvu v stolnem
farovžu.

Deležniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vlačajo, nepla-
čani listi se ne spre-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Proč z obupnimi misli!

Mnogo ljudi pri nas spreletavajo obupne misli. Hoče se jim dozdeti, da vse hira in propasti žuga: Cerkev, Avstrija in slovenski narod. Temu pa novo vredništvo „Sl. Gospod.“ nikakor pritrčiti ne sme. Obupnost tare duha, moti in slabi vsako čvrsto delo. Zato hočemo obupnim mislim dati slovo in si nagledati znamenja, katera že zdaj, akoravno še menj znatno, kažejo na gotovo prihodno zmago.

1. Ako bi sv. Cerkev bila le človeška naredba, no tedaj bi jo sedanji sovražniki podrli. Toliko jih je. Vendar ona ni delo slabih človeških rok, ampak božja naredba. Ona je kraljestvo Sina božjega na zemlji, ki deliva milosti odrešenja, spričuje resnico, uči poštenost, brani pravico in varuje človeštvu pravo svobodo in mu pomaga na pravi poti napredovati. Ali ravno to spoznavajo in še bodo spoznavali ljudje tem bolje, čem huje sv. Cerkev preganjajo. Modri in pametni ljudje vseh dežel začenjajo spoznavati potrebo vere in sicer prave vere. Zato vidimo, kako se najimenitnejše osebe vračajo v sv. kat. Cerkvo.

Zraven tega vidimo, da brezsravno preganjanje sv. Cerkve na Švicarskem in Nemškem krepí in jači versko zavednost in prepričanje Katoličanov. Poprejšni nemarniki postajajo goreči Kristjani ter se vsi trdno držijo svojih pastirjev, škofov in papeža, kateri ravno zdaj kažejo čudovito složnost, edinost in požrtvovalnost. To so pa vesela znamenja, da je sv. Cerkev v božjem varstvu, da se bliža po britkem preganjanji sijajna in čudovita zmaga.

Proč tedaj z obupnimi misli!

2. Avstrijskega domorodca jako skrbi za cesarstvo, kedar pomisli na naše vnanje sovražnike in na znotranje zmešnjave. Mesto nekdanjih Turkov in Francozev imamo zdaj — Pruse. Ti so naši najnevarnejši pa tudi najbolj gotovi nasprotniki. Jihova sedanja prijaznost je le na videž, da na tihem pri nas rogovilijo. V resnici pa Prus okoli

nas hodi in voja, kakor rjoveč lev, ki išče, kako bi dežele od česke meje tijan do Trsta požrl. Taka se nam grozi od vnanje strani. Doma pa nas je nemško-madžarski liberalizem popolnem in žalostno razdeval, razdražil in oslabil. Zato bi smeli reči, da liberalci Prusom steze v Avstrijo nadelujó. Ali tudi tukaj se reč kreta ali obrača na bolje. Madžarski liberalci so tako zavozlali, da si nikakor ne vedó pomagati. Nemške liberalce in ustavake pa je lanski denarni polom nemilo stresel. Ofenheimova pravda razkriva strahovito popačenost in sebičnost ljudi, ki so stebri ustavaškega liberalizma. Celo ministri so zapleteni v umazano reč. Zato slišimo vedno, da namení cesar poklicati novo ministerstvo. Vrh tega je bližni sorodnik svitlega cesarja, nadvojvoda Salvator, te dni izdal knjižico, ki je naše prusačke ustavake zadela, kakor da bi pesa z vodo polil. Nadvojvoda pravi, da se imamo Prusov posebno varovati, z Rusi sprijazniti, 5000 novih kanonov omisliti, doma pa mir napraviti. To so zdrave misli, jake besede, ki dobro storijo vsaki blagi avstrijski duši. Kajti one pričajo, da se celo v cesarski rodovini začjenja delovati zoper ošabno prusačko liberalno ustavačko svojto v naši lepi Avstriji. In kedar propade ta stranka, potem se bo vršilo porazumljenje med deželami in narodi. Avstrija bo dosegla znotranji mir in potem tudi potrebno moč zoper — pruske kremple.

Dakle proč z obupnimi misli!

3. Slovenski domoljubi zdaj pogosto tožijo o slabem stanju naše narodne stvari. Žali Bog, da v mnogem oziru po pravici. Toda celo obupno naše stanje nikakor ni. Resnica je, da po mnogo krajih pri volitvah propadamo. Naši poslanci niti v Gradci niti na Dunaji ne opravijo ničesar. Ponenemčevanje se širi. Enakopravnost imamo na papirji. Mesta, trgi, gradovi, deloma šole in uradnice, obrtnija in trštvo večjidel niso v naših rokah. To vse je resnično. Ali v obče rečeno slovenska reč vendar napreduje. Le pomislimo! Dubovščina je vsa narodna. Izjemke so redke. Med uradniki in učitelji opazujemo vedno več narod-

njakov. Po mestih in trgih se kaže vedno več vrlh Slovencev. Mladina na gimnazijah in vseučiliščih je sploh vneto narodna. Vedno več štejejo narodnih advokatov, notarjev, koncipientov! Med prostim ljudstvom se čem dalje tem krepkeje širi in utrjuje narodna zavest. Mohorovo društvo bo skoro imelo 30.000 udov. „Sl. Gospodar“ šteje 1500 prejemnikov. To so dobra znamenja konečne zmage in boljše bodočnosti. Vse to mora prodreti in bode prodrlo. Polagoma si moremo in bomo priborili, kar je za obstanek, napredek in blagostan našega ljudstva potrebno.

Zato proč z obupnimi misli!

Toda delovati je treba, in v to nam pomozi Bog in sreča junačka.

Nekoliko črtic iz Ofenheimove pravde.

Pravda še ni končana. Poslednji Sl. Gosp. je obečal priobčiti odgovor, kterega je dr. Neida pisal ministru Banhansu, No, v istem pismu skuša prebrisan advokat ministru dokazovati, da pred sodnijo ni prav jasne resnice povedal, kedar je rekel, da razve 6100 gld. nobenega dobička ni vjel kot utemeljitelj hipotekarne banke. Dr. Neida mu razklada, da je, že kot minister, blizo 4000 gld. več potegzol. Bodi temu kakorkoli, minister Banhans je vendar omazan in ko je te dni svitli cesar povabil na obed vse ministre, Banhansa edinega ni bilo med povabljenimi. Toda Banhans še ni odstopil, kakor da bi ga sama smola držala k ministerski klopi. Vendar kar ni, to še utegne in sicer kmalu biti.

Ofenheimova pravda pa stoji zdaj tako: preiskava je končana, državni pravnik grof Lamezan je tožbo ostro ponovil in bistroumno Ofenheimovo krivdo dokazoval, Ofenheim pa in njegov zagovornik dr. Neida sta se jako spretno in živahno branila. Toda pravda se ni mogla dokončati. Kajti sodnijski predsednik se je sredi svoje razprave nezaveden na tla zgrudil in je zdaj nevarno bolan. Kedaj in kako se bo pravda končala, tega še nihče ne ve. Za naše bralce pa še kratko povzamemo par besedi iz tožbe grofa Lamezana. Ta dolži Ofenheima 1) da je nekemu Herzu podaril 170.000 gld. upravni odbor černoviške železnice in avstrijsko državo, ki obresti te železnice plačuje, pa za nos vodil z neko nevidežno kvitingo. 2) da je na enaki način nekemu Stilemanu dal 80.000 gld. in oškodoval železniške akcijonerje in pa cesarstvo. 3) da je nekaterim odbornikom strahovita darila delival n. pr. bivšemu ministru Giskri je celih 100.000 v žep vteknol, sebi pa 50.000 odmeril; to pa vse iz denarjev, ki so jih vplačali železniški akcijonerji in pa cesarstvo. 4) da je pri odkupovanji zemljišč zvižajčno za se pograbil kot dobiček celih 100.000 gld., nekemu pomagacu pa 6000 gld. na škodo društva in države naklonil. 5) da je nalašč slabe železniške podseke ali švelerje kupoval v imenu društva po

85 in 94 kr., in jih potem društvu za 1 fl. 20 kr. zarajtal in tako društvo in državo opeharil za 34.000 gld. 6) da je nalašč železnico z angleškim podvzetnikom slabo stavil in potem Angleža pred časom odvezal in mu položen vadium nazaj dal, društvu pa legal, da je železnica dobro napravljena. Tako je društvo in državo, ki sta potem slabo in nevarno stavljeno železnico morala popravljati, oškodoval za 2 miliona in 305.328 fl. 7) da je z lažmi društvenike pregovoril, da so mu za njegov trud odmerili nagrado 32.000 goldin. 8) da je Angležu celih 550.000 gld. preveč izplačal pri konečnem računu in 9) da je pri zvižajnem nakupovanji dovoljenja za romunsko železnico društvo opeharil za 440.000 gld.

Tako se glasi zatožba. Ona nam da marsikaj misliti o čudni poštenosti naših liberalnih mogotcev in bivših ministrov. Toda o tej stvari še utegnemo večkrat govoriti. Kajti videti je, da pride še več takih Ofenheimovcev na tožno klop. Grof Lamezan se vsaj tako grozi.

Cerkvene zadeve.

Sveto leto je prvič oznanil papež Bonifacij VIII. leta 1300, in ga ukazal v vsakem stoletji obhajati. Poznej so letno številko znižali na 50 potem na 33 let. Zdaj velja vsako 25. leto kot sveto leto. Letos ga bode obhajalo: 1 papež, 45 kardinalov, 12 patrijarhov, 164 nadškofov, 705 škofov, 158 apostolskih vikarjev, ter v Avstraliji 508000, v Afriki 1,212000, v Aziji 7,430.000 v Ameriki 48,080.000 in v Evropi 147,500.000 tedaj skupaj 205,000.000 vernikov. Tolika je zdaj katoliška Cerkev, kraljestvo božje na zemlji — Bog, da se vsi kedaj snidemo v nebesih!

Sv. Oče, papež Pij IX. vedno in lepo zdravstvujejo, akoravno že lutrovski Bismark, pruskega cesarja minister, komaj čaka, da bi umrl. Ta mož je namreč, kakor se je zdaj zvedelo, že pred 2 letoma evropske, zlasti katoliške vlade skušal pridobiti, da bi mu pomagale volitev novega papeža motiti, pravemu papežu nasproti postaviti krivega in tako „edinost katoliške Cerkve razdreti“. Ali Bismark obrača, Bog pa utegne obrniti in Bismarka pred Pijem poslati v krtovo deželo. Pravoč vsaj je, da vedno boleha in poprejšni papeževi sovražniki: Kavur, Napoleon, Mazzini . . . kde so?

V Münsterski škofiji na Pruskem so že toliko mešnikov pregnali in pozaprlji, da na mnogo farah nimajo službe božje. Škof sami se vozijo od cerkve do cerkve, da vsaj bolenike sprevidijo. Vendar tudi tega bo skoro konec, ker hočejo tudi škofa zapreti. Premoženje in pohištvo so mu že vse pobrali. Taka je svoboda, katero luteranski Prusi, liberalci in frajmaurerji delivajo sv. Cerkvi!

Novih 40 mučenikov smo dobili na Ruskem, kder Katoličane posiljujejo v staroverstvo. Grozovitne vesti nam od ondot prihajajo. Iz neke vesi so iztirali vse prebivalce, stare in mlade, moževe, žene in deco na široko polje. Ondi so jih oroženi vojaki razstavili v dolgo vrsto. Lice in gole prsi so morali imeti obrnjene proti ostrem krivcu. Tako so ubogi ljudje stali celo noč v strahoviti zimi in snežni burji. Mnogo jih je zmrznilo, ostali pa so se drugo jutro na smrt boleni vrnoli domu — kot mučeniki sv. vere. Nobeden ni odpadel.

Grački „Bürgermeister“ zahteva od tamošnih fajmoštrov, naj mu takoj naznanijo, ali in kateri, da so izmed letošnih postnih pridgarjev iz tujih dežel doma. Boji se namreč, da bi taki pridgarji utegnoli cesarstvu nevarni biti. Čudno! tuji oznanitelji evangelja so tedaj nevarni, toda tuji pruski učitelji, pruski profesorji in rogovileži, kakoršnih po Avstriji vse mrgoli, pa niso nevarni?

Čudna spreobrnitev. Nek bogat pa krivoveren Anglež v velikem mestu London-u ima 4 sine. Starejši, Viljem, odpotuje v Rim. Tukaj se mu jako dopade. Pogosto piše domu. Hipoma pa ustavi pisanje. Tedaj reče oče drugemu sinu: Henrik, pojdi v Rim gledat, kaj dela Viljem. Henrik pride v Rim in piše očetu: „tukaj je veselo biti, toda Viljem je postal Katoličan in menih pri Dominikanih“. Kmalu potem pa tudi o Henriki ni bilo ne duha ne sluha. Zato reče oče tretjemu sinu: Karol, pojdi v Rim gledat, kaj dela Henrik. Karol pride v Rim in piše: „oče, tvojim sinom se dobro godi, našli smo vsi, kar smo želeli, mir vesti in zadovoljnost srca v pravi veri — vsi smo zdaj Katoličani in pa menihi sv. Dominika“. Zdaj je še oče imel le enega sina Friderika. Ta se je oženil in s svojo ženo vred stopil v katoliško Cerkvo. Dva izmed onih 3 menihov slovita zdaj kot sijajna pridgarja v Londonu.

Katekizem svetega leta v pogovorih. — Vernim ovčicam svoje škofije daruje dr. Jakob Maksimilijan Stepischnegg, knez in škof Lavantinski. Ta knjižica je ravno izišla in se bode dobivala pri vseh farah škofije. Upamo, da bo vernim jako ustregla. Cena jej je 10 kr.

Gospodarske stvari.

Nekoliko skušenj starega sadjerejca.

I.

Glavno načelo vsakega gospodarstva „z najmanjšimi stroški največje dobičke doseči“ se pri sadjereji še najprej da vresničiti. Sadno drevo potrebuje 10 do 50 in še več let predno do popolne rodovitnosti pride. Treba je toraj pri zasajanju dreves navadnih pogreškov se izogibati in s potrebno previdnostjo postopati.

Kdor se hoče s sadjerejo s pridom in dobičkom pečati, mora že pri nakupovanju kakega posestva skrbno svoj ozir na to obračati, ali je zemljišče tudi za sadna drevesa primerno ali ne. Pa tudi tu je treba gledati, da se le sadju primerni kraji s sadunosnimi drevesi nasadijo, sicer bode trud in denar zastonj. Nikdar naj se sadunosna drevesca ne sadijo na severni in vetrovni strani, tudi ne blizo gozdov na skalnatem prodnatem ali kakorkoli nerodovitnem zlasti ne na močvirnatem zemljišču. V zadnjih treh primerljivejših se da sadje le saditi, če se zemlja prej, bodisi na katerikoli način znatno zboljša. Dalje se mora dobro preudariti, kakošna zemlja in kateri kraj posamesnim sadnim plemenom godi in tekne. Jablana ljubi težko zemljo, ki sme celo vlažna, nikdar pa ne mokrotna biti, sicer začne rak drevesa razjedati in mah in lišaj jih preprezati. Hladnejša stran jim ni neugodna. Gruške hočejo toplejšo suho, če tudi le bolj plitvo zemljo. Saditi se morajo na solnčni strani in ne trpijo nobene mokrote. Dobra prst gruškam in jablanam jednako ugaja. Češplje, slive, imajo rade bolj zaveten kraj blizo hiš in naplavljenih gorskih dolin in ožine. Črešnji je skoraj vsaka zemlja dobra, breskva ljubi solnčnate gorice, rahlo pa ne mastno prst. Izbiraj kraj, kamor bočeš drevo posaditi, moraš toraj zelo previden biti.

Za naše spodnje štajerske kraje kaže iz vsakega ozira najbolj saditi jabelka, in sicer pred drugimi taka, ki saj vsako drugo leto rodijo in prinašajo sad, ki se da lahko prodati ali pa v dober mošt sprešati. Gruške niso, kakor smo že omenili, tako lahko s vsako zemljo in s vsakim krajem zadovoljne, tudi pozneje in redkeje rodijo posebno pa bolj v nizkih legah; njihov mošt ni tako dober, čist in trpežen, kakor od onih grušk, ki bolj v gorskih krajih rastejo, sploh pa manj zdrav. Po frišnem sadu kupei tudi ne poprašujejo dosti. Črešenj gre le toliko saditi, da se njihov sad lahko pospravi in spečati more, sicer delavne moči ne sežejo in sad gre pod zlo. Drugo sadje gre le bolj zmereno saditi in le bolj blizo mest in po vrtéh. Orehi radi pozebejo.

Posebne skrbi in previdnosti pa je treba pri izboranju plemen ali sort, ktere hoče sadjerejec saditi, zlasti če ima gospodarstveni dobiček pred očmi, t. j. če misli na lahko in dobro prodajo sadja. Tu velja ko prvo ravnilo, da se namreč kolikor mogoče malo in teh le skušenih sort sadi, katerih sadje se lahko speča. Varovati se gre takih sort, ki še niso skušene z ozirom na dolgost življenja in dobroto in spečljivost sada. Navadno kupei tam rajši kupujejo, kjer več in jednakega sadja vkupaj nahajajo. Ranega sadja navadno ne obrajtajo, dostikrat še vrednosti najzlahtnejših sort ne poznajo. Tudi pred tatovi je rano sadje manj varno ko pozno, ni trpežno in sploh našim krajem manj primerno. Toraj se pred vsemi drugimi jabelki najbolj more za

naše kraje priporočati zimski mašanekar *) z debelim sadom. Kupci zimski mašanekar najbolj iščejo in najbolje plačujejo. Pa tudi mošt je boljši in trpežniši, kakor od drugih sort.

(Konec prih.)

Gnoja je vedno menje, če ga nemarno več časa na kupu ležati pustimo. Mislimo si kup gnoja ki tehta 100 centov. Ta kup zgubi gotovo svojih 20 centov, preden dobro strohni. Na dalje, preden gnoj masten postane, premine zopet 20 centov. In naposled do tiste dobe, da se gnoj popolnem razkroji, premine še zopet 10—20 centov. Zato se pogosto izvažanje gnoja na njive, gorice, vrte, travnike itd. jako priporoča.

Na narejanje živih plotov bi pač treba bilo, da Slovenci več mislijo. Logi, lesovi ali gojzdi se nemilo sekajo. Potreba lesa, drv in stelje je vedno večja. Krvava škoda je tedaj, da še pri nas toliko lesa leto na leto strohni v ogromnem plotovji. Tukaj kmet gospodarki ravna, če si živih plotov priskrbi. Najboljši način žive plote delati pa je sledeč: Skuša se dobiti 3letnih močnih rastlin klogovih, t. j. gloga ali belega trna, (*Crataegus oxyacantha* Weiss- oder Hagedorn), ki se pogosto v goščavah nahaja, belo cvete meseca maja in junija in rodi znane medvedove hruške. Okoli prostora, ki se nameni zagraditi, se napravi $\frac{1}{2}$ čevlja globoka jama ali jarek. Preden se rastlinke vložijo, jih je treba na 3 oke privezati. Tudi koreninje se jim čedno pristriže. Potem se vložijo, z zemljo zagrnejo, ki se ima lepo potlačiti in večkrat zamakati. Črez leta dni se mladike obrežejo na dve oki in za 2. letom na 6 ok. Za 3. letom se pa s škarnjami pristrižejo, da plot lepšo podobo zadobi.

Lehek pomoček zoper uši pri goveji živini so saje iz dimnika pometene. Saje se denejo v kako posodo, vrhka se nalije vode, da se napravi gosta, črnkasta sajovica, s katero se potem ušivo živinče spera. Sajovica prežene kmalu vse uši. Drugi pomočki, n. pr. čmerika, tobak, živo srebro itd. rado škodijo živali.

Kedaj se ima vino pretakati? Stari gospodarji pustijo vino na drožih ležati po pol leta. Pravijo, da po tem takem vino moč zadobi. Razumni vinorejci pa pravijo, da tako vino rado kisa in se pozneje vleče. Zato odpravijo droži hitrej ko mogoče, ter vino marljivo in opazno pretakajo; prvokrat že v decembru, če je bila rana trgatav in topla klet. Kedar pa imajo pozno brauo vino v hladnih kletih, potem čakajo s prvim pretakanjem časih do začetka marca. Drugokrat se pretaka v aprilu, tretjokrat v avgustu in

*) Kdor si za spomladno zasajanje zimskih mašanekarjev želi, naj se za pravega časa obrne do opravništva „Slov. Gospodarja“.

četrtočas v decembru ali tudi v marcu sledečega leta.

Letino si letos gospodarji skoro po vsej Evropi obetajo dobro. Pravijo da nenavadno dolga zima se bo stalno umaknola prijazni spomladi in ugodnemu poletju, ki bo donášalo obilo kruha in vina. Bog daj!

Dopisi.

Iz mariborske okolice. (Nered v kamški srenji). V srenjskem volilnem redu l. 1854, beremo v §. 34:

Voljeni smejo biti za ude srenjskega predstojništva le odborniki:

Izveti so: (Voliti se ne smejo).

Osebe, ktere v srenji stanovališča nimajo, in §. 19:

Ako se mesto srenjskega predstojništva alj srenjskega svetovalca v teku treh let izprazni, mora odbor k manjšemu v 14. dnevih novo volitev še za tekoči čas napraviti. Gospod Seidl pa je svoje posestvo prodal leta 1874. in meseca marca v Maribor „odvandral“, kjer tudi stanuje.

V kamški srenji tedaj nima posestva niti stanovilišča in vendar še je srenjsk predstojnik v Kamci že celo leto, brezpostavno. Sicer smo se že pritožili pri dež. odboru — ali dozdej še nimamo nobenega odgovora. Tudi smo naznanili slav. dež. odboru, naj se odstrani g. Seidl, da se v prihodnje ne bodo še večji neredi godili v kamški srenji. Res malokedaj pride v Kamco, in takrat bi rad le kaznoval. Nered veliki je po našem mnenju tudi ta, da ni nijedne srenjske kase, niti za srenjo, niti za srenjsko ubogo blagajnico. Pri župnikih je in mora biti povsod denarna kasa s tremi ključi; zakaj pa ne tudi pri srenjskih predstojnikih?

Srenjskega računa še na svetovalčevo tirjatev ne napravi. — Vsako reč, celó take, ki k sodnji in davkariji slišijo, vzeme v svoje roke, kakor da bi bil okrajni glavar in vmes še pisma pridejo v zgubo. Šolske seje ima malokedaj in v šolo k večjemu enkrat v letu pogleda. Požarno orodje je pustil sežgati, za novo pa se še ne zmeni. Bog nas ognja varuj. Mrtvašnice še zdaj ni, ktera je silno potrebna, ker je zopet nek obešenec moral pod golim nebom na pokopališču ležati. itd. Bog in pa §. 34 srenjske postave nas skoro reši g. Seidlnovega predstojništva!

Iz celjske okolice. (Naše šolske zadeve.) Ker je novi soseskin zastop naše srenje že 11. sept. pr. l. po okrajnem glavarstvu dež. šolski svet prosil dovoljenja, da se vstanovi 3razredna slov. ljudska šola za našo čisto slovensko okolico, je tudi tačas neki mestni župan g. N. že okoličnemu županu obljubil prepustiti v ta namen potrebne prostore v stari šoli, v ktere prvem nadstropju prebivajo deželni brambovc, v drugem pa

revne mestne ženske. Ker je že pretečenega mesca enkrat prišlo potrebno privoljenje k vstanovljenju te šole, je tudi soseskin zastop postavno kar hitro 5 možev izvolil kot krajne šolske svetovalce. Zato smo se nadejali, da se bo saj za drugo poletje že toliko potrebna slov. šola za našo okolico odprla. Vendar kakor se zdaj kaže, smo se goljufali. — Okrajni šolski svet je sicer že tudi izvolil šolskega ogleda za to šolo v osebi g. Ludvik Herzmann-a, usnjarskega mojstra v mestu, ki je pravicoljuben mož. A to menimo, da ima premalo časa in tudi morebiti dosta premalo učenosti, da bi potrebe ljudske šole zapopasti zamogel. A glejte, mestni župan in jegovi tovarši iz dobra ne bodo potrebnih prostorov naše okolici prepustili, kakor se zdaj kaže, če tudi novi šolski ogleda in drugi gg. v mestu, posebno oni, ki so v okolici veči posestniki in bi kot taki morali zdatno k zidanju nove šole pomagati, pravijo, da bi bilo prav in pravično, da bi se stara šola okolici prepustila, ktera se je združenimi močmi tačas zidala, ko je še mesto in okolica bila le ena soseska. Znotranjo pripravo šole je cesarica Marija Terezija priskrbela z 50 zlati, ktere je v ta namen darovala. Zato tudi to poslopje ni v nobenih zemljišnih knjigah vpisano, ker je bila lastnina ne samo mesta, temuč cele okolice ali celó celega okraja. — Okolični zastop je že mestne očete pred več tjedni pismeno prosil v tej zadevi hitrega rešenja, a „Cillier Anzeiger“ 21. t. m. poroča, da je 19. t. m. bila seja in se je ta prošnja šolskemu odseku izročila, kateri jo bo seveda še le Bog vedi kedaj rešil. V deželnem zboru in doma je g. župan že večkrat o tem govoril, da se mora naša okolica iz mesta izšolati, v djanji pa tega nasveta ne podpira. Zato bo gotovo treba, da zastop naše okolice že zdaj misli, kje bi začasno stanovanje za 3razredno novo šolo najel, ker drugače še prihodno leto tiste ne dočakamo. Kajti pot do pravice, ki se po tožbi in doktorjih išče, je dolga, če tudi v tej zadevi gotovega uspeha upamo. Saj še so sodnije v Avstriji pravične in ne gledajo na imeničnost osebe.

Iz Selnice nad Mariborom. (Šola — društvo sv. Mohora.) Ker šteje naša fara 350 za šolo pripravnih otrok, zato se je po sklepu dež. šolsk. sveta tukajšna dvorazredna učilnica razširila v trirazredno. Na ta način se ni samo dokaj zljajšalo težko breme našemu vrlemu, že mnogo let tukaj delajočemu g. nadučitelju, ampak tudi šolarji bodo se ložej podučevali v ne prenapoljenih sobah. Novi g. učitelj je svojo službo 15. t. m. nastopil.

Koncem meseca febr. nehala bode za tekoče leto nabira udov družbe Sv. Mohora. V naši fari nam ni samo velika večina starih udov zvesta ostala, temuč pristopilo je tudi še veliko novih. Posebno marljiv v nabiri udov bil je naš g. podžupnik A. Š., ki je vsako količkaj ugodno priliko porabivši, ljudem razlagal blagi namen in veliko

korist družbe. Tako bode letos v kraj slovenske zemlje, kder je mnogo nam sovražnih nemških nselnikov, več pa še ponemčenih Slovencev, priromalo kakih 360 slovenskih knjig polnih najlepše duševne hrane. Ko bi pač vsi tako delavni bili v svojem jako širnem delokrogu, izginile bi polagoma župnije z malobrojnimi udi sv. Mohora, kakoršne se še nahajajo zlasti po slovenskih mejah.

Iz Ljubljane. Kmalu bode prišel čas, da bode treba na Notranjskem namesto dr. Koste voliti novega deželnega poslanca. Konservativna stranka imela je doslej navado, pri volilcih samih popraševati, kterege kandidata namerava voliti, preden je očitno razglasila svojega kandidata. To se je zgodilo tudi sedaj in „Novice“ priporočajo volilnim možem, da naj se zbirajo in posvetujejo o tej reči. Najbržej si bodo za kandidata izvolili rojaka svojega g. Vilharja, kterege je konservativna stranka že namesto g. K o r e n a priporočala. Kolikor čutimo, tudi Mladoslavenci tej kandidaturi ne bodo nasprotovali.

Tudi naši nemškutarji se že pripravljajo na volitve in se nadjajo celo zmage. Pa tako daleč vendar še nismo prišli in Notranjcem, ki so se pri volitvah za državni zbor res jako slabo obnesli, se že odpirajo oči. Dr. Razlaga se menda že sramujejo. Kajti on je največ kriv, da jih nemčurji imajo že za tako nenarodne, da mislijo prodreti z ustavovernim kandidatom. A v tem se silno motijo.

Dr. Razlag je takrat, ko je bil voljen za državnega poslanca, pri mnogih še veljal za narodnjaka; a sedaj, ko ga ustavoverci že k svojim prištevajo, ko mu ustavoverni srenjski zastopi ponujajo častno meščanstvo itd., začeli so njegovi volilci strmeti in se ne bodo dali več tako lahko na led speljati, kakor takrat. Notranjci so odločni narodnjaki in nemčurski kandidat, če bi bil sedaj dr. Razlag sam, nima nikakoršnega upanja vjeti le par glasov.

Iz Ptuja 19. febr. Ptujaska narodna čitalnica bode napravila v postnem času dve večji zabavi. Pervo: v nedeljo 28. febr. a) igra na glasoviru, b) igra na citrah, c) deklamacije, d) petje (kvartet), e) tombola. Drugo: v nedeljo 14. marca: a) Glediščina igra: „Brati ne zna“. b) igra na citrah, c) petje, d) tombola. Vnanji udje se s tem prijazno vabijo k obilni udeležbi. Začetek ob 8mih zvečer. Odbor.

Politični ogled.

Avstrijske dežele. Naš cesar so se oni dan podali v Buda-pešt, kder so pozvali zastopnike raznih strank ogrskega zbora na razgovor. Vsak čas se nadjamo zvedeti imena novih ministrov ogrskih. Čudno pa je, da se je najmočnejši nasprotnik Deakove stranke nekako sprijaznil z Deakovci, — namreč poslanec Tisza. Morda hoče biti z prijateljem Gyczyjem minister. Tako bi le-

vičarji, v Deakovce preoblečeni, gospodarili na Ogrskem. Za Madžare bo to koristno. Ali za druge, od Madžarov potlačene narode, škodljivo. Ni še dolgo tega, kar so Madžari vzeli ubogim Slovakom poslednjo gimnazijo, akoravno so jo ti s težko nabranim denarjem bili ustanovili. Madžar bil je od nekdanj, in ostane sovražnik Slavjana!

Na Dunaji so liberalni ustavaki vsled Ofenheimove pravde jako iznemirjeni. Bojijo se ministerskega poloma. Govori se že med njimi z velikim strahom in drgetcem, da bo — hudi general Koller predsednik novemu ministerstvu. Mi pa rečemo, če bi general Koller le polovico tega storil našim ustavačkim in liberalnim prusakom, kar je zadjal svoje dni Avstriji zvestim Čehom — no, potem smo ž njim precej zadovoljni!

Durajski državni zbor je tako dolgočasen postal, da nam bralci „Slov. Gospodarja“ naj odpustijo, ako jih ž njegovimi posli dnes ne nadlegujemo.

Na Českem sta te dni pri volitvah za državni zbor zmagala zopet 2 Staročeha, kar ustavake hudo jezi, nas pa jako veseli. Zato pa želimo tudi na Kranjskem, naj zmaga pravi narodnjak, ki bo vredno zastopal mesto nepozabljivega nam dr. Koste. Dalmatinci se zdaj veseljujejo velike zmage, katero si je pridobila njih slavjanska narodnost po čvrstem postopanju njihovega vrlega c. k. namestnika, generala Rodiča. Kljub zahtevam dunajskih ministrov zadobi hrvatski jezik svoje popolne pravice pri vseh deželnih uradih. Kedaj bomo mi Slovenci tako daleč prišli?

Vnanje države. Pruski cesar Viljem, njegov mogočni minister Bismark in pa prvi general Moltke, vsi trije bole hajo. No mlad ni nobeden teh stricev in če jih smrt pobere, si bo marsikdo v Evropi oddehnil. To pa po pravici. Vsaj so krivi, da mora vsa Evropa tako strahovito veliko za vojake in vojne žrtvovati — leto na leto. Poslednji čas so tudi črno vojsko podvrgli vojnim postavam. Vsak prusk Nемеc nosi vojašk telečnjak do 42. leta starosti. Vsled tega ima Prus blizo 2 milijona dobro orožanih in izurjenih vojakov. To pa sili sosedne države do enako silnega prizadevanja in stroškov za vojaštvo! Kam bomo še le prišli?

Francози nimajo s svojim državnim zborom nikakove sreče. Tak je razdevan, da, kar dnes sklene, juter po zvijačnem spletkovanju strank zopet podere. Ali bo republika ali kraljestvo ali cesarstvo, tega sami ne vedó. Pri vinu pa imajo veliko sreče. Lanskega dobrega vina so toliko prodali na Nemško, da so veliko milijonov žoltih tičkov ali zlatov v deželo dobili.

Španski mladi kralj Alfonzo menda ne bode pravemu kralju Karlu VII. dolgo ključoval. Po vseh straneh bo jegova vojska tepena. Komaj je iz bojišča pete odnesel. Skoro bi ga bili Karlisti v železniškem vozu ustrelili. Naposled so mu

v Avili, kder je bila sv. Terezija rojena, z žerjavico sobo pogreli pa tudi skoro zadušili.

Na Turškem v Mali Aziji je strahovita lakota. Tri leta že niso ničesar pridelali, a davke je Turk vedno iz ljudi drl. Zdaj pa lakote umirajo. Cele vesi so prazne prebivalcev. Nihče ne pomaga!

Za poduk in kratek čas.

Iz Ptujja v Zagreb, jeseni 1874.

(Potne črtice.)

(Dalje.)

Z ustanovljenjem vseučilišča so si Hrvati pridobili slavo, ktera jim ostane, dokler bo Hrvaška zemlja. Ta ustanova nam kaže, koliko zamorejo združene moči, in resnično domoljubje! — Rekel bi, da čudeže dela. Vseučilišče, moj človek, to ni mala reč! Za to je treba pred vsem mnogo mnogo denarja. Vzemimo na primer le 20—25 profesorjev, — na polnem vseučilišču z vsemi 4 fakultetami, t. j. bogoslovje, modroslovje, pravstvo in zdravilstvo, pa še jih treba več, — z letno plačo po 2000 fr. (na bečkem vseučilišču so profesorji plačeni po 3, 4, 5 tisoč in še više) to znaša na leto 40—50.000 fr.! Samo za plače mora biti tedaj kapitala 1 milijon. Kde pa so prostorije za uk, kde učna sprava, kde sto in sto drugih potrebnih reči? Ali vse to so spravile vkup domoljubne žrtve. Je znabiti Hrvatov, ki so se lotili tega velikanškega dela tako obilno število? Vseh prebivalcev v Hrvaški in Slavoniji je 1,782.000 duš; iz drugih jugoslovanskih dežel so se le malo vdeležili. Ste znabiti Hrvaška in Slavonija tako silno bogati? Obče je znano, da ni. Ondi je malo obrtnije; razun kakih treh mest, malo trgovine in dнарnega prometa; še zemljedelstvo in kar je ž njim v zvezi, se nahaja iz večine na nizki stopnji. Sicer pa so v rodovitem zemljišču še obilni zakladi shranjeni. — Kako je tedaj bilo mogoče dognati tako težavno podvzetje? — Ponos Hrvatov, Juraj Strosmajr, škof v Diakovaru je položil prvi v ta namèn 100.000 fr. in hitro se mu je cela vrsta blagih domoljubov pridružila. Županije, mesta, trgi, velikaši, seljaki; vse je polagalo svoja darila na altar mile domovine, in tako se je delo združenimi močmi srečno končalo, in dné 19. oktobra 1874. sijajno in svečano venčalo. — In mi Slovenci? V sedanjem položaju bratrne razprtije nevem, alj bi zamogli nižjo gimnazijo ustanoviti; in vendar nas je tudi blizo poldrugi milijon. — Čem dalje nazaj nas je potisnola nesrečna nesloga, tem bolje želim tēj najmlajši sestrici v avstrijskih deželah, naj poleg najstarejše v zlati Prazi, ki že nad 500 let šteje, krepko raste, cveti in obilno žlahtnega sadu rodi. —

Še en učni navod moram omeniti „narodni muzej“. Tudi ta je delo domoljubja. Kakor skrbne

čbele so tukaj nanosili vrli narodnjaki lep zaklad. Noben Slovenec prišedši v Zagreb naj ne zamudi „narodni muzej“ obiskati. Tukaj vidiš v različnih sobah v mnogih omarah pod steklom vse baže orodja, posod, denarjev, — od starodavnih časov; rekel bi kakor daleč človečka zgodovina sega so tu vse dobe, kakor jih učenjaki razločujejo: kamena, bronasta, železna, zastopane. Tukaj vidiš nekatere „mumije“, t. j. posušena človečka trupla. Stari Egipčanje, kraljevskega in imenitnega rodu, so namreč svoje rajne ne samo v velikanskih grobih pokopavali, temoč znali so tudi jih trupla na tisoč let strohneju ohraniti. Glavo, roke, noge, celo telo so povili tako, da zrak nikjer ni mogel do života prihajati. Položili so ga potem v kamnato trugo, ali v skalo vsekan grob. Še ni jako dolgo, ko so našli v Egiptu blizo razvalin prestarega mesta Theben visoko pečovje, vse izvotljeno, in Arabi pravijo še dendenešni kraju: kraljevi grobovi. — Ena teh mumij se v Zagrebačkem muzeji vidi, skoro celo odvita. Povoji se zraven hranijo v predelcu. Jaz sem jih nad 50 lakti sodil. Vsi so iz tenkega platna in podpisani s hieroglifi ali pismenkami, kakor so stari Egipčani pisali; Pisava je nekoliko podobna sekiricam alj notam za muziko. Nek učenjak je pré prečital ves napis, in je našel, da je telo lastno neki imenitni egipčanski princesiji. Ali je iz dinastije Hyksos, alj znabiti sestra Seostrisa, tedaj hčer unega Pharaona po imenu Ramses, pod katerim so Izraelci Egipet zapustili ne vem. — Čudil sem se, da se žolta barva na laséh še dobro razločiti da, ker to truplo je gotovo že kakih 3000 let staro; — Izraelci so namreč 1434 let pred Kr. rojstvom Egipet zapustili, in romali v obljubljeno deželo. V narodnem muzeju vidiš tudi različne dela Jugoslovanov, narodno nošo več krajev, bana Jelačića kalpak in njegove rede, generala Grivičića vojašk plajš, in mnogo mnogo zanimivih reči. Če si strokovnjak v starinoslovstvu, alj tudi samo narodnjak, gotovo zapustiš muzej popolnoma zadovoljen, ker večina teh reči je najdena v slovanski zemlji.

Še narodno gledišče bi rad v spomin vzel. Poslopje je dosti veliko in snažno; tudi igralo se menda ni slabo. Ali igra bila je tendencijsna „Zvonar“ iz Pariškega slabega življenja vzeta. To jedino je črna pika, ki mi je ostala od celega potovanja. — (Konec sledi.)

Slovenski po sili Nemeec in sl. bistriški mesar.

Slovenec: gut moargen, her flajšponk!

Mesar: gut morgen.

Slovenec: ih pin zhaus kajbel.

Mesar: wie alt?

Slovenec: 15 gulden.

Mesar: was kost's?

Slovenec: 13 bohen.

Mesar: dobro, pridem po tele, pa ostanite doma.

Slovenec: fit ihnen got.

Razne stvari.

Velečestitima gospodoma profesorjema dr. Jožefu Ulagi in Matiji Šinko-tu

Najiskrenejšo zahvalo za Vajine preblage sovete, milo svarjenje, lepe nauke, očetovsko ljubezen, kojo sta nam o vsakej priliki kazala! Sveta si bodita naše odkritosrčne, neprestane ljubezni in neomejenega spoštovanja! Vajino življenje bode nam v spodbujo, Vajin vzgled v posnemo, Vajino delovanje naše pravilo. Ločita se sicer iz naše sredine, a ne iz naših hvaležnih src. Mili Bog ohrani Vaju še obilo let nam in slovenskemu narodu na čast in korist!

Bogoslovci Mariborskega semenišča.

(*Za železnico iz Knittelfelda črez Sp. Drauburg v Celje*) so okrajna zastopništva v Celji, Vranskem, G. Gradu, in Šoštanji prosila pri ministerstvu.

(*Podučiteljske službe*) so razpisane v Brežicah, v Jarenini, v Lembahu in v Hajdini. Prva ima 560 fl. plače in 60 fl. nagrade; druga 440 fl. plače in 70 fl. nagrade; tretja in četrta pa 550 fl. plače brez nagrade.

(*G. Janko Pajkova tiskarna*) v Maribora. Bivši g. profesor Pajk kupil je Narodno tiskarno in nadaljuje delo v njej pod lastnim imenom. Bodi ovo podvzetje priporočano vsem prijateljem domačih in narodnih obrtnikov!

(*Pomiloščenje*.) Anton Krivec od sv. Trojice v slov. goricah in Mih. Rajoš iz Polja pri Brežicah, ki sta bila zavoljo umora od celjske sodnije k smrti na vislicah obsojena, sta od svitelega cesarja pomiloščena in je vsakemu smrtna kazen v 20 let n o težko ječo spremenjena.

(*Oživiljenje mariborske čitalnice*.) Pretečeno nedeljo se je mnogo tukajšnih Slovencev brez ozira na politične stranke sošlo — in sklenolo čitalnico zopet oživiti. Veselilo nas je zvedeti, kako zelo se je število izobraženih Slovencev tukaj pomnožilo. Nado srečnega uspeha nam daja ponudba mladih gospodov v čitalnici osnovati pevsk zbor — Bog daj srečo!

(*Zidan most*) dobi žandarje, kar je že izdavnica bilo jako potrebno.

(*Iz St. Martina pri Slov. Gradci*) se nam piše, da je kmeta Divjaka vrli sin od čada nespametne kurjatve zadušen umrl. Tudi nek lončarsk delavec je mrtev v snegu ostal.

(*Denarjev dobijo v Brežicah*), ki se pri e. k. glavarstvu do 18. marca oglasijo in dokažejo, da so pravni nasledniki onih, ki so kot podložniki breške in Rajhenberške grajšine l. 1792. in 1809. za vojake in vojaške potrebe skrbeti morali. Blizo 14000 gld. se bo razdelilo.

(*Velik medved*) bil je te dni na Svinečki gori na Koroškem od nekega kmetskega sina tako srečno ustreljen, da ga je kar edina krogla mrtvega na tla podrla. Medved tehta 6 centov.

(Spremembe v lavant. škofiji.) Č. g. dr. Jožef Ulaga nadžupnik Konjiški je imenovan tudi dekan Konjiške dekanije. — Prestavljeni so čč. gg. kaplani: Franc Jug v predmestno faro sv. Magdalene v Mariboru; — Karol Tribnik, v Konjice; — Anton Mrčnik v Ruše. — Kaplanija v Šmartnu v Rožni dolini ostane za nekoliko časa izpraznjena.

Nujna prošnja.

Prevzemši vredništvo „Sl. Gospodarja“ vljudno prosimo vse prijatelje stvari, katero zagovarjamo, blagovoljne podpore. Posebno vseči bili bi nam kratki, resnicoljubni, oseb kolikor mogoče ogibajoči se dopisi iz vseh krajev slovenske Štajerske.

Z najodličnišim spoštovanjem

Dr. Lav. Gregorèc,
vrednik.

Maribor 25. febr. 1875.

Najnovejši kurzi na Dunaju.

	fl.	kr.
Zedinjeni drž. dolg (100 gl.) 4 gld. 20 kr. %	70	10
Upne (kreditne) srečke po 100 gl. prvotne vrednosti, brez obresti, pa s 4kratnim srečkanjem	167	—
Ažijo srebra	105	—
„ zlatá	5	24

Tržna cena pretekli teden	V Mari- boru		V Ptuju		V Celju		V Varaž- dinu	
	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.	fl.	kr.
Pšenice vagan	4	50	4	25	5	—	4	10
Rži	4	10	3	40	4	—	3	10
Ječmena „	3	90	3	—	2	40	—	—
Ovsa „	2	20	2	—	2	60	1	90
Turšice (koruze) vagan	3	—	2	75	3	20	2	55
Ajde „	2	80	2	45	3	—	2	—
Prosa „	3	80	3	10	3	20	—	—
Krompirja „	2	20	1	80	2	—	1	60
Sena cent.	1	80	2	—	1	—	1	—
Slame (v šopkih) „	1	—	1	40	—	80	1	30
„ za steljo „	—	80	1	—	—	60	—	—
Govedine funt	—	25	—	24	—	26	—	24
Teletine „	—	24	—	24	—	26	—	24
Svinjetine „	—	24	—	24	—	36	—	26
Slanine „	—	33	—	32	—	36	—	28

Loterijske številke:

V Gradcu 20. februarja 1875: 50 52 54 38 37
Prihodnje srečkanje: 6. marcija 1875.

Ponudba.

Fantič, ki ume slovenski in se je dobro izšolal se tukaj sprejme v štacuno za suknarsko in drugo laketno blago.

Janez Majer,
trgovec v Mariboru.

1—3

Oznanilo.

Dovoljujem si naznanjati, da se pri meni za prihodnjo spomlad dobivajo

vsake vrste semena,

n. pr. več sort trave (Raygras) Lucernarske in domače detelje, salate, špinače, korenja, repe, zelja, kolorab, kumar, cukernatega graha, redkve i. t. d., in sicer so moja semena

 vsa nova,

za čijih rast sem porok.

Tudi sem pripravljen **izvenredna** semena po najnižji ceni priskrbeti.

Ob enem priporočam svojo

špecarijsko blago,

n. pr. sladkor, kavo, olje, vsakovrstno žganje, paromlijsko moko i. t. d., potem vse sorte suhe in oljnate barve, vse po **mного** znižani ceni.

M. Berdajs,
v Mariboru.